

Олеся Тоцька,

д. е. н., доцент, професор кафедри фінансів

Волинський національний університет

імені Лесі Українки,

м. Луцьк

АВС-АНАЛІЗ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ЗА ПОКАЗНИКАМИ ЕКСПОРТУ Й ІМПОРТУ ТОВАРІВ

Експортно-імпортний потенціал регіонів України можна оцінити за допомогою різноманітних методів, зокрема такого відомого методу дослідження як АВС-аналіз. Він дає змогу розподілити сукупність об'єктів (напр., областей) на три групи залежно від їх питомої ваги в загальному значенні певного показника: А – близько 75–80 %; В – близько 10–15 %; С – близько 5–10 %. Основою цього методу є принцип Парето про те, що 20 % причин призводять до 80 % наслідків.

У сфері зовнішньоекономічної діяльності АВС-аналіз можна застосувати для групування різноманітних об'єктів, зокрема для розподілу країн ЄС за обсягом товарообороту з Україною [1]. Окрім того, можна проаналізувати види товарів чи послуг тощо.

У межах цього дослідження здійснимо групування областей України за їх внеском у зовнішньоекономічну діяльність України в частині експорту / імпорту товарів таким чином:

А – регіони з великою сумарною часткою експорту / імпорту товарів у загальному показнику (близько 80 %);

В – регіони з середнім рівнем експорту / імпорту товарів у загальному показнику (близько 15 %);

С – регіони з малою сумарною часткою експорту / імпорту товарів у загальному показнику (близько 5 %).

Для цього спочатку побудуємо табл. 1 з показниками регіональних обсягів експорту товарів.

Зауважимо, що області розташовані в порядку спаду значень їх частки в загальному обсязі експорту (без урахування даних щодо м. Києва).

Таблиця 1

Регіональні обсяги експорту товарів у січні-листопаді 2021 р.

Область / місто	Експорт, тис. дол. США	Частка в заг. обсязі експорту, %	Накопичена частка в заг. обсязі експорту, %	Група АВС
Дніпропетровська	11 180 598,3	23,5	23,5	А
Донецька	6 401 678,4	13,5	37,0	А
Запорізька	4 248 451,4	8,9	46,0	А
Миколаївська	2 978 428,9	6,3	52,3	А
Полтавська	2 960 700,5	6,2	58,5	А
Львівська	2 668 539,2	5,6	64,1	А
Київська	2 270 506,8	4,8	68,9	А
Харківська	1 597 923,8	3,4	72,3	А

Розвиток фінансів, аудиту, бухгалтерського обліку та оподаткування: реалії часу

Закарпатська	1 535 376,7	3,2	75,5	A
Одеська	1 520 751,8	3,2	78,7	A
Вінницька	1 162 852,8	2,4	81,1	B
Івано-Франківська	1 056 719,0	2,2	83,4	B
Чернігівська	1 032 021,5	2,2	85,5	B
Сумська	938 939,7	2,0	87,5	B
Кіровоградська	889 734,1	1,9	89,4	B
Хмельницька	811 060,8	1,7	91,1	B
Черкаська	769 660,6	1,6	92,7	B
Волинська	764 058,5	1,6	94,3	B
Житомирська	696 128,3	1,5	95,8	C
Рівненська	640 473,2	1,3	97,1	C
Тернопільська	608 518,4	1,3	98,4	C
Херсонська	400 771,3	0,8	99,3	C
Чернівецька	190 774,6	0,4	99,7	C
Луганська	153 475,1	0,3	100,0	C
Області разом	47 478 143,6	100,0		
м. Київ	13 636 785,0			
Україна	61 266 880,6			

Джерело: побудовано автором на основі [2].

Як бачимо, до групи А увійшло 10 областей України, які здійснили експорт товарів на суму 37,4 млрд дол. США (78,7 % у загальному показнику). Групу В склали вісім регіонів, що в січні-листопаді 2021 р. експортували товарів на суму 7,4 млрд дол. США (15,6 % у загальному показнику). І, насамкінець, до групи С увійшло шість областей із найменшою сумою експорту – 2,7 млрд дол. США (5,7 % у загальному показнику). Лідером за сумою експортованих товарів виявилася Дніпропетровська область.

Далі побудуємо табл. 2 з аналогічною структурою показників регіональних обсягів імпорту товарів.

Таблиця 2

Регіональні обсяги імпорту товарів у січні-листопаді 2021 р.

Область / місто	Імпорт, тис. дол. США	Частка в заг. обсязі імпорту, %	Накопичена частка в заг. обсязі імпорту, %	Група ABC
Дніпропетровська	5 321 405,1	15,4	15,4	A
Київська	4 964 608,8	14,4	29,8	A
Львівська	4 206 823,8	12,2	41,9	A
Харківська	2 184 269,4	6,3	48,3	A
Одеська	2 108 322,3	6,1	54,4	A
Полтавська	1 650 715,4	4,8	59,1	A
Донецька	1 635 651,0	4,7	63,9	A
Запорізька	1 621 685,1	4,7	68,6	A
Волинська	1 612 699,8	4,7	73,2	A
Закарпатська	1 560 323,1	4,5	77,7	A
Миколаївська	1 020 317,8	3,0	80,7	B
Черкаська	947 256,2	2,7	83,4	B
Івано-Франківська	871 155,8	2,5	85,9	B

Матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

Сумська	745 765,5	2,2	88,1	В
Вінницька	626 449,9	1,8	89,9	В
Житомирська	600 997,0	1,7	91,7	В
Хмельницька	564 773,6	1,6	93,3	В
Рівненська	518 049,7	1,5	94,8	В
Тернопільська	486 982,7	1,4	96,2	С
Чернігівська	426 140,2	1,2	97,4	С
Кіровоградська	260 966,4	0,8	98,2	С
Луганська	234 983,8	0,7	98,9	С
Херсонська	219 181,1	0,6	99,5	С
Чернівецька	173 699,0	0,5	100,0	С
Області разом	34 563 222,4	100,0		
м. Київ	27 638 999,3			
Україна (з урахуванням не розподілених за регіонами поставок газу природного)	64 874 239,7			

Джерело: побудовано автором на основі [2].

З табл. 2 видно, що до групи А також увійшло 10 областей, що в січні-листопаді 2021 р. імпортували товарів на суму 26,9 млрд дол. США (77,7 % у загальному показнику). Групу В, як і в табл. 1, склали вісім регіонів із сумарним показником імпорту 5,9 млрд дол. США (17,1 % у загальному показнику). До групи С увійшло шість областей, які імпортували товарів на суму 1,8 млрд дол. США (5,2 % у загальному показнику). Дніпропетровська область знову ж таки виявилася лідером, що засвідчує її високий експортно-імпортний потенціал.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у побудові прогнозних моделей експортно-імпортних операцій регіонів України на основі показників їх динаміки за декілька років.

Список використаних джерел

1. Тоцька О. Л. АВС-аналіз країн ЄС за обсягом товарообороту з Україною в 2020 році. *Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки: матеріали VI Всеукр. наук.-практ. інт.-конф. з міжнар. участю, 17 листоп. 2021 р. Полтава: ПДАУ, 2021. С. 131–133. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/19992> (дата звернення: 28.01.2022).*
2. Регіональні обсяги зовнішньої торгівлі товарами у січні-листопаді_2021 року. *Державна служба статистики України: вебсайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 28.01.2022).*

